

Impactul masurilor asiguratorii în materie penala asupra activitații companiilor

schönherr

Pentru a funcționa eficient, orice companie, indiferent de structura societara, are nevoie de stabilitatea capitalului social și a resurselor generatoare de venituri. Orice factor de impact cu potențial negativ, fie și temporar, asupra acestor resurse, poate genera dezechilibre majore asupra bunei desfășurari a afacerii și evoluției companiei.

Un astfel de efect este generat, spre exemplu, de dispunerea masurilor asiguratorii de catre organele judiciare penale, procuror/ judecator/ instanța de judecata, în cadrul procesului penal. În practica, absența unei reacții eficiente pentru ridicarea/ restrângerea acestor masuri poate conduce la situații în care o companie sa fie „condamnata” la insolvența mult înainte de a fi condamnată sau achitată în procesul penal în care este parte.

Ce sunt și când se instituie masurile asiguratorii în procesul penal?

Masurile asiguratorii (sechestrul, care se poate materializa sub forma unor ipoteci și popriri) funcționeaza ca garanții de plata a unui prejudiciu estimat, generat de infracțiune și presupun, în esența, indisponibilizarea temporara a bunurilor mobile (inclusiv sume de bani) și/sau imobile care aparțin unor persoane ce dețin anumite calități în procesul penal (suspect, inculpat, parte responsabilă civilmente), dar chiar și terți (persoane de rea-credință).

Legea penala prevede situații când luarea masurilor asiguratorii este obligatorie (e.g. infracțiuni de evaziune fiscala, spalare de bani, corupție), dar sunt și ipoteze în care organele judiciare apreciaza (mai mult sau mai puțin discreționar) ca se impune instituirea acestor masuri pentru a evita ascunderea, distrugerea, înstrainarea sau sustragerea de la urmarire a bunurilor de catre companie sau management.

Cât timp pot fi menținute masurile asiguratorii și când trebuie verificate acestea?

Deși sunt masuri procesuale cu caracter eminamente provizoriu, masurile asiguratorii pot subzista suficient de mult asupra bunurilor companiei, astfel încât sa blocheze activitatea de business sau chiar sa produca prejudicii ireversibile. Pentru a defini un orizont de timp, este suficient sa menționam ca, în sistemul de justiție penala din România, dosarele având ca obiect infracțiuni economico-financiare dureaza, în medie, între 5 și 10 ani.

În acest timp, aflata în imposibilitatea de a accesa bunurile ce fac obiectul masurilor asiguratorii, compania se poate confrunta cu situații greu de gestionat economic, precum dificultăți în a plăti salariile, a onora unele contracte cu partenerii de afaceri, a derula investiții, sau devalorizarea unor imobile proprietatea companiei, aspecte care pot atrage riscul intrării în insolvență.

În materie procesual-penala, anul 2021 a adus o modificare legislativa extrem de importanta în materia masurilor asiguratorii, gândita tocmai pentru a restrânge impactul negativ al masurilor asiguratorii asupra dreptului de proprietate al persoanelor vizate de aceste masuri.

În practica, absența unor prevederi exprese care sa impuna organelor judiciare verificarea temeiurilor care au determinat luarea masurii asiguratorii sau apariția altora noi, care sa justifice menținerea acestei masuri, respectiv ridicarea masurii dispuse, a fost evidențiată de catre procurori și judecatori cu ocazia consultării acestora cu privire la eficientizarea sistemului național de recuperare a creanțelor provenite din infracțiuni.

În prezent, urmare a modificarilor legislative, organele judiciare penale au obligația ca, ulterior instituirii masurilor asiguratorii, sa verifice periodic daca mai sunt de actualitate rațiunile care au determinat aplicarea de sechestre sau poprirea sumelor de bani. Trebuie precizat ca aceasta obligație este incidenta atât în cauzele penale aflate pe rol la momentul intervenției modificării legislative, cât și celor care au debutat ulterior.

Astfel, aceste verificari sunt efectuate obligatoriu în cursul urmaririi penale, la un interval de maxim 6 luni de luarea acestora, respectiv la un interval de maxim 1 an în cursul celorlalte faze procesuale. Urmare a acestor verificari, se poate menține, restrânge sau extindere masura dispusa, dar, în egala masura, aceasta poate fi ridicata.

Ce poate face compania pentru a-și recupera (mai repede) accesul la bunurile indisponibilizate?

În anumite situații, inițiativa restrângerii sau ridicării masurii asiguratorii o poate avea chiar compania, cu condiția de a proba existența unei garanții de plata valida și suficienta la momentul formularii cererii în fața organului judiciar care a dispus masura.

În ipoteza în care organele judiciare resping o astfel de cerere sau, urmare a verificarilor periodice, acestea apreciaza ca se impune menținerea în continuare a masurilor asiguratorii, partea interesata are dreptul de a formula contestație. Termenele sunt scurte, respectiv de 48 de ore sau de 3 zile de la pronunțare sau, dupa caz, de la comunicare, în funcție de etapa procesuala în care se contesta decizia. E important de reținut faptul ca aceasta cale de atac nu suspenda punerea în executare a masurii asiguratorii.

Daca procesul penal a fost finalizat printr-o soluție de clasare ori de încetare a procesului penal, masurile asiguratorii se pot menține în continuare, însa o eventuala cerere privind constatarea încetării de drept a acestora (dupa expirarea unui termen de 30 de zile) va fi de competența instanței civile, instanța penala fiind dezinvestita cu soluționarea cererii.

În concluzie, masurile asiguratorii dispuse în materie penala constituie o sursa majora de dezechilibru în activitatea companiilor, în anumite situații putând genera perturbari grave ale operațiunilor curente, mergând chiar pâna la închiderea afacerii. Vestea buna este ca exista soluții prin care companiile pot contracara sau restrânge, în timp util, efectele negative ale acestor masuri procesuale, existând inclusiv posibilitatea pentru companii de a contribui activ la ridicarea lor.